Адыгэ макъ

№ 211 (19976)

2011-рэ илъэс

ГЪУБДЖ

ШЭКIОГЪУМ и 1

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Непэ — суд приставым и Маф

Суд приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэIорышIапIэ иIофышIэхэу лъытэныгъэ зыфэтшIыхэрэр!

Шъуисэнэхьат епхыгъэ мэфэкIым — суд приставым и Мафэ фэшI тыгу къыддеIэу тышъуфэгушIо!

Джырэ Урысыем суд приставхэм якъулыкъу зэрэщызэхащэжьыгъэм дэгъоу къеушыхьаты ащ иIофшIэнэу цIыфхэм яконституционнэ фитыныгъэхэм якъэухъумэн фытегъэпсыхьагъэм мэхьанэшхо зэриIэр.

ШъуиIофшIэн зэрэзэхашъущэрэм бэкIэ елъытыгъ суд системэм шIуагъэу къытыщтыри, бюджетхэм мылъкоу къарыхьащтыри. Социальнэ лъэныкъом, псауныгъэм икъэухъумэн, гъэсэныгъэм мылъкоу афатIупщыщтым ибагъэ ащ епхыгъ.

Суд приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэIорышIапIэ Адыгэ Республикэм осэшхо щыфашIы. ПшъэдэкIыжь ин зыпылъ Iоф анахь хьылъэхэм ащыщ жъугъэцэкIэнэу шъо цыхьэ къышъуфашIыгъ.

ШъуигъэIорышIапIэ Iутхэм яIоф хэшIыкIышхо зэрэфыряIэм, IофшIэнымкIи, щыIэныгъэмкIи къатефэрэр ашIэным зэрэфэхьазырхэм, цIыфыгъэм, зэфагъэм зэрарыгъуазэхэрэм тицыхьэ телъ. ПшъэдэкIыжьышхо зыпылъ IофшIэн зэрэжъугъэцакIэрэр къыжъугурыIозэ, шъугу етыгъэу шъузэрэлажьэрэм, шъуикъулыкъу къыдилъытэрэ пшъэрылъхэм ягъэцэкIэн шъузэрегугъурэм апае осэшхо къышъуфэтэшIы.

Шъори, шъуигупсэхэми псауныгъэ пытэ, насып шъуиIэнэу, шъуигъашIэ кIыхьэ хъунэу, Адыгэ Республикэми зэдыти Хэгъэгушхоу Урысые Федерациеми апае шъуикъулыкъу гъэхъэгъакIэхэр щышъушIынэу тышъуфэлъаIо!

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу
ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхьаматэу Федор ФЕДОРКО

Спорт псэуалъэхэм яшIын ипIалъэм тыухыщт

Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэу Владимир Путинымрэ Адыгеим и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъанрэ Москва щызэдырялэгъэ зэIукIэгъум анахьэу анаIэ зыщытырагъэтыгъэр спорт ыкIи социальнэ мэхьанэ зиIэ псэуалъэхэм яшIын ухыгъэныр ары.

Шъугу къэтэгъэкIыжьы: непэкIэ республикэм икъэлэ шъхьаIэу Мыекъуапэ стадионым, есыпIэ бассейным, цIыфхэм япсауныгъэ игъэпытэн фытегъэпсыхьэгъэ физкультурнэ комплексым яшIын ыкIэм щыфэкIо. Ахэр зэкIэ джырэ уахътэм къыдилъытэрэ пшъэрылъхэм атегъэпсыхьагъэу щытых. Республикэм спортым хэхъоныгъэ щишIынымкIэ мэхьанэшхо зиIэ а псэуалъэхэр зэкIэ илъэсэу къихьащтым ыкIэм ехъулIэу атынхэ фае. Ахэм яшIынкIэ мылъкоу зыщыкIэщтхэр федеральнэ гупчэм къаIэкIигъэхьащт, ащкIэ Владимир Путиным къыгъэгугъагъэх. ТхьакIущынэ Аслъан Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэ къыфиIотагъ спортым ихэхъоныгъэкIэ республикэм щыкIорэ Iофым фэгъэхьыгъэу. Ежь Владимир Путинри шIогъэшIэгъонэу спортым епхыгъэ Iофыгъохэм язэшIохын лъэплъэ ыкIи республикэм къызыкIокIэ Адыгэ къэралыгъо университетым физическэ культурэмрэ дзюдомрэкIэ и Институтэу Адыгеимрэ Урысыемрэ цIэрыIо зышIыгъэхэ спортсменыбэ къэзыгъэхьазырыгъэм нэIуасэ зыфишIынэу къыгъэгугъагъэх.

Социальнэ мэхьанэ зиIэ псэуалъэхэр — еджапIэхэмрэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэмрэ Адыгеим щыгъэпсыгъэнхэмкIэ ыкIи щызэтегъэпсыхьажьыгъэнхэмкIэ Iофхэм язытети мы зэIукIэгъум щытегущыIагъэх. Владимир Путиным хигъэунэфыкIыгъ производствэм проценти 5,8-кIэ зыкъызэриIэтыгъэр, зэхэубытагъэу Урысыер пштэмэ, ар анахьыбэ мэхъу.

— Адыгеим непэкIэ бэ щашIэрэр спортым, анахьэу футболым хэхъоныгъэ ышIыным пае. Спорт псэуалъэхэм мылъкоу апэIуагъахьэрэм ылъэныкъокIэ Iофхэр нахьышIу шIыгъэнхэр ищыкIэгъэ дэдэу щыт, амал зэриIэкIэ нахь псынкIэу ар зэпытчын фае. АщкIэ ищыкIэгъэ лъапсэхэр зэкIэ щыIэх: игъом ыкIи икъоу мылъкур къытIэкIагъэхьащт, подрядчикхэм сицыхьэ телъ ащкIэ зи къызэратемынэщтым. Тэ амалэу ящыкIагъэр ятэгъэгъоты, ежь спортсменхэми ятекIоныгъэхэмкIэ Адыгеим ис цIыфхэр зэкIэ агъэгушIощтых. Социальнэ мэхьанэ зиIэ псэолъэ заулэу зишIын аублагъэхэм сэ сшъхьэкIэ сынаIэ атет ыкIи ипIалъэм ахэр тыухыщтых, — зэIукIэгъум икIэуххэм къатегущыIэзэ къыхигъэщыгъ республикэм и ЛIышъхьэ.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ ипресс-къулыкъу

Мылъкумрэ бюджетымрэ япхыгъэ Iофыгъохэр Адыгеим дэгъоу щызэшIуахых

2010-рэ илъэсым Урысые Федерацием ишъолъырхэм регион мылъкур зэрагъэзекIуагъэм ирейтинг Урысыем финансхэмкIэ и Министерствэ къыхиутыгъ. Спискэр купищэу зэтеутыгъ: апэрэм хэхьэх бюджет IофшIэныр дэгъу дэдэу зэхэзыщэгъэ регионхэр, ятIонэрэм уезэгъын фэдэу зэхэзыщагъэхэр, ящэнэрэм — дэеу зэхэзыщагъэхэр.

Шъугу къэтэгъэкIыжьы: Урысыем финансхэмкIэ и Министерствэ илъэситIу хъугъэ ащ фэдэ рейтингыр зызэхигъэуцорэр. АщкIэ бюджет планированием, бюджетыр зэрагъэцакIэрэм, къэралыгъо мылъкур зэрагъэзекIорэм ыкIи къэралыгъо фэIо-фашIэхэр зэрагъэцакIэхэрэм, муниципалитетхэм мылъку зэфыщытыкIэхэу адыряIэхэм ыкIи нэмыкIыбэхэм къапкъырэкIых.

Урысыем финансхэмкIэ и Министерствэ къызэритыгъэмкIэ, мы лъэныкъомкIэ регион 22-мэ яIофхэр дэгъу дэдэу зэпэфэ, Адыгэ Республикэр ахэм зэу ахалъытэ.

Регион 44-мэ уезэгъын фэдэу ябюджет Iофтхьабзэхэр зэрахьэх. Регион 17-мэ регион мылъкур дэеу къызфагъэфедэу алъытагъ. Мы спискэм щыщ регионы 6-мэ бюджет законодательствэр аукъуагъэу агъэунэфыгъ.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ ипресс-къулыкъу

БЖЫХЬЭ ГУБГЪОР

Гъэтхасэхэр Iуахыжьых, бжыхьасэхэр апхъых

КъызэлъэкIох бжыхьэ мэфэ ошIухэр. Республикэм ичIыпIабэхэм оелэ мафэхэм зэпагъэугъэгъэ губгъо IофшIэнхэм ащыфежьэжьыгъэх. Комбайнэхэм тыгъэгъазэр, пынджыр, натрыфыр Iуахыжьых, тракторхэм апышIэгъэ диск онтэгъухэмкIэ ыкIи лъашъохэмкIэ жъогъэ шъхьашъор агъэушъэбызэ зэрагъэзафэ, пхъэкIо агрегатхэм бжыхьэ лэжьыгъэхэм ячылапхъэхэр чIыгум рагъэкIух.

Тапэрэ тыгъэпс мафэхэм ащыщэу чъэпыогъум и 25-м тыщыIагъ Шэуджэн районым. Ощх ужым мэфэ ошIу зытIущ зэлъыкIуагъэу щытыгъэми, чIыопсым изытет зэпигъэугъэ IофшIэнхэм районым игубгъохэм джыри ащыпадзэжьыгъагъэп.

(ИкIэух я 7-рэ н. ит).

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ иунашъу

Рэзэнычыгъэ тхылъ етыгъэным ехьылIагъ

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу Iоф зэришIэрэм ыкIи суд приставым и Мафэ зэрэхагъэунэфыкIырэм япхыгъэу рэзэнычыгъэ тхылъ етыгъэнэу Ткаченко Дмитрий Григорий ыкъом, суд приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэ, Адыгэ Республикэм исуд пристав шъхьаIэ.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу
ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 25-рэ, 2011-рэ илъэс
N 177-рг

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ иунашъу

Рэзэнычыгъэ тхылъхэр ятыгъэнхэм ехьылIагъ

Спортым нахь игъэкIотыгъэу хэщэгъэнхэм, ныбжьыкIэхэр я Хэгъэгу фэшъыпкъэхэу пIугъэнхэм, Олимпийскэ чемпионэу Хъущт Аслъанбэч ыцIэкIэ щыт шIухьафтыным икъыдэхынкIэ урым-рим бэнэнымкIэ зэIухыгъэ республикэ турнирым изэхэщэн яIахь зэрэхашIыхьагъэм апае рэзэнычыгъэ тхылъ афэгъэшъошэгъэнэу:

1) Шъхьэлэхъо Азмэт Мэзбэч ыкъом — Тэхъутэмыкъое районымкIэ зы мандат зиIэ хэдзыпIэ коеу N 25-мкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат;

2) Хьатитэ Аскэр Батырбый ыкъом — муниципальнэ образованиеу «Бжыхьэкъоежъ къоджэ псэупIэр» зыфиIорэм ипащ.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу
ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 27-рэ, 2011-рэ илъэс
N 181

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ иунашъу

Рэзэнычыгъэ тхылъхэр ятыгъэнхэм ехьылIагъ

Мобилизационнэ ухьазырыныгъэм иIофыгъохэм язэшIохынкIэ гъэхъэгъэшхохэр зэрашIыгъэхэм фэшI рэзэнычыгъэ тхылъ ятыгъэнэу:

1) Волков Петр Петр ыкъом — Адыгэ Республикэм псэолъэшIынымкIэ, транспортымкIэ, унэ-коммунальнэ, гъогу хъызмэтымкIэ и Министерствэ мобилизационнэ IофшIэнымкIэ иэксперт-специалист шъхьаIэ;

2) КIарэ Нурихъан Теуцожь ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Джэджэ районым» иадминистрацие ипащэ иIэпыIэгъу;

3) Кривошей Сергей Илья ыкъом — Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ программэ хэушъхьафыкIыгъэхэмкIэ и ГъэIорышIапIэ иэксперт-специалист шъхьаIэ;

4) Куринной Василий Иван ыкъом — муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрацие программэ хэушъхьафыкIыгъэхэмкIэ игъэIорышIапIэ ипащэ;

5) Мэрэтыкъо Аслъан Долэтбый ыкъом — муниципальнэ образованиеу «Шэуджэн районым» иадминистрацие ипащэ иапэрэ гуадзэ;

6) Михайловский Николай Тимофей ыкъом — Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ игъэIорышIапIэ изапасной пункт иотдел ипащэ;

7) Петрусенко Алексей Георгий ыкъом — Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэ;

8) ЛIыхэсэ Махьмуд Азмэт ыкъом — Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэкIэ иминистрэ;

9) ХьапэкIэ Байзэт Мурат ыкъом — муниципальнэ образованиеу «Тэхъутэмыкъое районым» иадминистрацие ипащэ игуадзэ;

10) Янушкевич Николай Петр ыкъом — Адыгэ Республикэм псэолъэшIынымкIэ, транспортымкIэ, унэ-коммунальнэ, гъогу хъызмэтымкIэ иминистрэ игуадзэ.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу
ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 26-рэ, 2011-рэ илъэс
N 180-рг

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

2012-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу ящэнэрэ е ащ къыкIэлъыкIорэ сабыеу къафэхъурэм (апIунэу аштэрэм) пае кIэлэцIыкIубэ зэрыс унагъохэм зэтыгъо ахъщэ IэпыIэгъу зэраIэкIагъэхьащт шIыкIэм ехьылIагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Унагъом, ным, тым, кIэлэцIыкIухэм якъэухъумэн ехьылIагъ» зыфиIорэм ия 7-рэ статья диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешIы:**

1. 2012-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу ящэнэрэ е ащ къыкIэлъыкIорэ сабыеу къафэхъурэм (апIунэу аштэрэм) пае кIэлэцIыкIубэ зэрыс унагъохэм зэтыгъо ахъщэ IэпыIэгъу (ыужыкIэ зэтыгъо ахъщэ IэпыIэгъур тIозэ дгъэкIощт) зэраIэкIагъэхьащт шIыкIэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ сабыибэ зэрыс унагъохэм зэтыгъо ахъщэ IэпыIэгъур аIэкIэгъэхьэгъэным тегъэпсыхьэгъэ Iоф тхьабзэхэр зэрихьанхэу.

3. Адыгэ Республикэм финансхэмкIэ и Министерствэ сабыибэ зэрыс унагъохэм зэтыгъо IэпыIэгъу аIэкIэгъэхьэгъэным епхыгъэ хъарджхэм апэIухьащт мылъкур къытIупщынэу.

4. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-
министрэу КЪУМПIЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 17, 2011-рэ илъэс
N 212

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2010-рэ илъэсым шышъхьэIум и 25-м ышIыгъэ унашъоу N 248-р зытетэу «Гухэлъ гъэнэфагъэ зиIэ ведомствэ программэу «Адыгеим икIэлэцIыкIухэр» зыфиIоу 2011-рэ илъэсым телъытагъэм ехьылIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Бюджет мылъкур нахь шIуагъэ къытэу гъэфедэгъэным фэшI **унашъо сэшIы:**

1. 2011-рэ илъэсым телъытэгъэ, гухэлъ гъэнэфагъэ зиIэ ведомствэ программэу «Адыгеим икIэлэцIыкIухэр» зыфиIоу Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2010-рэ илъэсым шышъхьэIум и 25-м ышIыгъэ унашъоу N 248-р зытетымкIэ аухэсыгъэм мыщ фэдэ зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэу:

1) я 4-рэ разделым ия 6-рэ графа хэт гущыIэхэу «унагъомрэ кIэлэцIыкIухэмрэ ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ учреждениехэр» зыфиIохэрэр гущыIэхэу «цIыфхэм ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ учреждениехэр» зыфиIохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

2) я 7-рэ разделым ия 6-рэ графа хэт гущыIэхэу «унагъомрэ кIэлэцIыкIухэмрэ ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ учреждениехэр» зыфиIохэрэр гущыIэхэу «цIыфхэм ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ учреждениехэр» зыфиIохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу;

3) я 7-рэ разделым ия 7-рэ графа хэт гущыIэхэу «щыIэныгъэм чIыпIэ къин ригъэуцогъэ кIэлэцIыкIухэм Iоф зэрадашIэщт программэхэм (проектхэм) яреспубликэ зэнэкъокъу хэлажьэхэрэм сомэ мин 66-рэ зыосэ шIухьафтынхэр (компьютерыр, музыкальнэ гупчэр, сурэттехыр) афэгъэшъошэгъэнэу» зыфиIохэрэр гущыIэхэу «щыIэныгъэм чIыпIэ къин ригъэуцогъэ кIэлэцIыкIухэм Iоф зэрадашIэщт программэхэм ыкIи проектхэм яреспубликэ зэнэкъокъу балл нахьыбэ къыщызыхьырэ нэбгырищмэ проектым е программэм игъэцэкIэн пае грантэу сомэ мин 22-рэ зырыз ятыгъэнэу» зыфиIохэрэмкIэ зэблэхъугъэнэу.

2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О. В. Долголенкэм мы унашъор Урысые Федерацием исубъектхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным ыкIи гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс къыдэкIырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм изаконодательствэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиIорэм къащыхэутыгъэным пае аIэкIигъэхьанэу.

3. Заштэрэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

4. Мы унашъор зэрагъэцакIэрэм гъунэ лъысфынэу сшъхьэкIэ зыфэсэгъазэ.

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ
социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ
иминистрэу Наталья ШИРОКОВА

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 20, 2011-рэ илъэс
N 259

Нэбгыри 10 къыхэхъуагъ

Суд приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм щыIэм иIофышIэхэм ясатыр мы мафэхэм нэбгыри 10 къыхэхъуагъ. Суд приставхэм яинститут зызэхащагъэр илъэси 146-рэ зэрэхъурэм ипэгъокIэу ахэм присягэр зыщаштэгъэ торжественнэ зэхахьэр АР-м и Лъэпкъ музей щыкIуагъ.

Суд приставхэм къулыкъу ащызыхьынэу теубытагъэ зышIыгъэ ныбжьыкIэхэр присягэм кIэтхэжьыгъэх, Урысые Федерацием и Конституцие къыдилъытэрэ лъэныкъо пстэури шIокI имыIэу зэрагъэцэкIэщтыр, цIыфхэм яфитыныгъэхэр къызэраухъумэщтхэр, зыщыпсэухэрэ къэралыгъом хэхъоныгъэхэр ышIынхэм зэрэфэлэжьэщтхэр къаIуагъ.

Торжественнэ Iофтхьабзэм хэлэжьагъэх ыкIи ныбжьыкIэхэм къафэгушIуагъэх суд приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэIорышIапIэу АР-м щыIэм дэжь щызэхащэгъэ общественнэ Советым итхьаматэу Хъымыщ Казбек, Адыгеим ыкIи Краснодар краим ащыпсэурэ быслъымэнхэм ямуфтиеу Емыж Нурбый, протоиерееу Александр, нэмыкIхэри. Мы къулыкъум зищыIэныгъэ гъогу езыпхыгъэхэм гъэхъэгъэшIухэр ашIынхэу ахэр къафэлъэIуагъэх.

ЗЭФЭХЬЫСЫЖЬХЭР ашIыгъэх, пшъэрылъхэр къагъэнэфагъэх

Урысые Федерацием и МВД АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ иподразделениехэм ыкIи иотделхэм япащэхэр зыхэлэжьэгъэхэ оперативнэ зэхэсыгъо бэмышIэу щыIагъ. 2011-рэ илъэсым пыкIыгъэ мазэхэм Iофэу ашIагъэм изэфэхьысыжьхэм, пшъэрылъ шъхьаIэхэм ащ щатегущыIагъэх.

Зэхэсыгъор къызэIуихызэ АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ ипащэу Александр Речицкэм джырэ лъэхъаным республикэм иоперативнэ зытет уигъэрэзэнэу зэрэщытыр къыхигъэунэфыкIыгъ. ОВД-м икъулыкъушIэхэм, республикэм игъэцэкIэкIо ыкIи хэбзэгъэуцу органхэм, правэухъумэкIо структурэхэм яIо зэхэлъэу зэрэзэдэлажьэхэрэм ишIуагъэкIэ ащ фэдэ зэфэхьысыжьхэр непэ щыIэхэу къыIуагъ.

УФ-м и МВД ичIыпIэ органхэу мэзэ зэкIэлъыкIохэм гъэхъэгъэшIу зышIыгъэхэм ыкIи къэгъэлъэгъон дэгъу зиIэхэм АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ ахэхьагъ. Муниципальнэ образованиехэм яотделхэр пштэмэ, межмуниципальнэ отделэу «Кощхьабл» зыфиIорэм нэмыкIэу адрэхэм яIофшIэн зэрэзэхащэрэм осэшIу афашIыгъ.

Александр Речицкэм къызэриIуагъэмкIэ, мы илъэсым республикэм бзэджэшIэгъэ 3537-рэ щызэрахьагъ. 2010-рэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, а пчъагъэр процента 3-кIэ нахь макI. Джащ фэдэу бзэджэшIэгъэ хьылъэхэм ыкIи хьылъэ дэдэхэм къащыкIагъ, зыныбжь имыкъугъэхэм зэрахьэгъэ бзэджэшIагъэхэм япчъагъи нахь макIэ хъугъэ. Министерствэр непэ анахь зыгъэгумэкIырэ Iофыгъохэм ащыщ тыгъон бзэджэшIагъэхэр зэрэбэхэр. Экономикэм ылъэныкъокIэ законодательствэр зыукъохэрэр, наркотикхэр хэбзэнчъэу зыгъэзекIохэрэр къыхэгъэщыгъэнхэр, ахэм пшъэдэкIыжь ягъэхьыгъэныр правэухъумэкIо органхэм янэплъэгъу рагъэкIырэп.

Зэхэсыгъом къыщыгущыIагъэх ыкIи зэфэхьысыжьхэр къашIыгъэх министрэм игуадзэу Евгений Долматовым, муниципальнэ образованиехэм ащыIэ отделхэм, къулыкъу ыкIи подразделение зэфэшъхьафхэм япащэхэм. Мыщ дэжьым А.Речицкэм къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, непэ правэхъумэкIо системэм зэхъокIыныгъэу щыкIохэрэм адакIоу, полицием иIофышIэхэм япшъэрылъхэр тэрэзэу агъэцэкIэным, бзэджэшIагъэхэр псынкIэу къызэIуахыным анаIэ атырагъэтын фае. УФ-м и МВД ипащэу Рашид Нургалиевым къызэрэхигъэщыгъэу цIыфхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр ары непэ анахь мэхьанэшхо зиIэ лъэныкъор.

Зэхэсыгъом къыщаIэтыгъэ гумэкIыгъохэр, щыкIагъэхэр дэгъэзыжьыгъэнхэм фэшI правэухъумэкIо органхэм яIофшIэн джыри нахь агъэлъэшын фаеу Александр Речицкэм ылъытагъ. Пащэхэу (полицием хэтхэр) зипшъэрылъхэр тэрэзэу зымыгъэцакIэхэрэм яIэнатIэхэр чIанэнхэ зэралъэкIыщтым министрэм къыкIигъэтхъыгъ.

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ И КЪЭРАЛЫГЪО СОВЕТ — ХАСЭМ

Законыбэмэ зэхъокIыныгъэхэр афашIыгъэх

БлэкIыгъэ бэрэскэжъыем, чъэпыогъум и 26-м, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIэгъэ зичэзыу яблэнэрэ зэхэсыгъом республикэм исоциальнэ-экономикэ, культурэ, гъэсэныгъэ щыIакIэ ыкIи нэмыкI лъэныкъохэм афэгъэхьыгъэ Iофыгъохэм депутатхэр щахэплъагъэх, законхэмрэ унашъохэмрэ аштагъэх. «Правительствэ сыхьатым» тегъэпсыкIыгъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет къыщагъэхьазырыгъэ къэбаритIу едэIугъэх. Зыр тиреспубликэ гъэсэныгъэм исистемэ гъэкIэжьыгъэныр зэрэщызэхэщагъэм, ятIонэрэр Адыгеим щылэжьэрэ творческэ союзхэм къэралыгъо IэпыIэгъу ятыгъэныр зэрэгъэпсыгъэм афэгъэхьыгъагъэх.
Хэбзэихъухьан IофшIэным ылъэныкъокIэ законопроектыбэмэ депутатхэр ахэплъагъэх. Ахэм янахьыбэр ыпэкIэ аштэгъэгъэ законхэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыжьыгъэнхэм фэгъэхьыгъагъэх. Ахэм ащыщхэу щыIэныгъэм нахь пэблагъэу щытхэм гъэзетеджэхэр нэIуасэ афэтшIыхэ тшIоигъу.

ЧIыгу Iахьхэр нахь макIэ ашIыгъэх

ЯтIонэрэ еджэгъум телъытагъэу зэхэсыгъом щаштагъ Адыгэ Республикэм и Законэу «ЧIыгу зэфыщытыкIэхэр гъэIорышIэгъэнхэм ехьылIагъ» зыфиIорэм ия 11-рэ статья зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм ехьылIагъ» зыфиIорэр. Сыд фэдэ зэхъокIыныгъи лъэпсэ, телъхьэпIэ гъэнэфагъэ иIэн фае. Сыда а законым зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэ фаеу зыкIэхъугъэр? Республикэ законым ыгъэнафэщтыгъ цIыфхэм яIэпыIэгъу хъызмэтшIапIэ яунэе чIыгу Iахьэу щыряIэр гектаритфым нэсын ылъэкIыщтэу. Джы ар гектари 2,5-м шIомыкIыщтэу гъэпсыжьыгъэн фаеу хъугъэ. Ащ лъапсэ фэхъугъ 2011-рэ илъэсым мэкъуогъум и 21-м номерэу 147-ФЗ зытетэу къыдэкIыгъэ Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием и ХэбзэIахь кодекс иятIонэрэ Iахь ия 217-рэ статья ыкIи Федеральнэ законэу «Унэе IэпыIэгъу хъызмэтшIапIэм ехьылIагъ» зыфиIорэм ия 4-рэ статья зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм ехьылIагъ» зыфиIорэр.

Федеральнэ законым зэригъэнафэрэмкIэ, цIыфхэм унэе ыкIи нэмыкI фитыныгъэмэ атегъэпсыкIыгъэу зэкIэмкIи IэпыIэгъу хъызмэтшIапIэу яIэр гектар 0,5-м шIокIырэп. Ау джащ фэдэу ащ къыщеIо УФ-м исубъект-хэм язаконхэмкIэ ар фэдитфкIэ нахьыбэ ашIын фитхэу. Арышъ, джырэ нэскIэ а чIыгу Iахьхэр гектари 5-м нэсын ылъэкIыщтэу тиреспубликэ закон ыгъэнафэщтыгъэмэ, джы гектари 2,5-м шIомыкIыщтэу агъэпсыжьыгъ.

Ащи изакъоп. Граждан купхэу IэпыIэгъу хъызмэтшIапIэр зытелъытагъэм тегъэпсыкIыгъэу зылэжьыхэрэм бюджетым илъэгэпIэ зэфэшъхьафхэм къахэкIырэ ахъщэ IэпыIэгъоу аратырэм пае хэбзэIахь аIахырэп. Джащ фэдэу IэпыIэгъу хъызмэтшIапIэм былымхъуным ыкIи къэкIыхэрэм къакIэкIорэ федэу къытырэм пае хэбзэIахьхэр арагъэтыхэрэп лэжьапкIэ ратызэ къырагъэблэгъэгъэ цIыф кIуачIэхэр амыгъэфедэхэрэмэ.

СтатистикэмкIэ Федеральнэ къэралыгъо къулыкъум ичIыпIэ органэу Адыгэ Республикэм щыIэм IэкIэлъ къэбархэм къызэрагъэлъагъорэмкIэ, унэе IэпыIэгъу хъызмэтшIапIэ зыгъэфедэхэу тиреспубликэ щыпсэухэрэм зэкIэмкIи чIыгу Iахь гектар мин 22,2-рэ аIыгъ. 2011-рэ илъэсым иапэрэ мэзих зэкIэмкIи республикэм лэу ыкIи хэтэрыкIхэу къыщахьыжьыгъэхэм япроцент 35-р, картофым, хэтэрыкIхэм, пхъэшъхьэ-мышъхьэхэм япроцент 90-р унэе IэпыIэгъу хъызмэтшIапIэхэм къатыгъ.

Къэлэ бюджетымкIэ ишIуагъэ къэкIощт

ЧIыгу Iахьхэм яхьылIэгъэ законопроектэу джы зигугъу къэтшIыщтыр ори, сэри, адрэми ящыIэныгъэкIэ алъымыIэсын ылъэкIыщт. Ау гъэзетеджэхэр щыдгъэгъуазэхэ тшIоигъоу игугъу къызыкIэтшIырэр Урысыем илъ законхэм гъэпсыкIэу яIэр цIыф къызэрыкIохэмкIэ гурыIогъуаеу къызэрэхэкIырэр къыхэдгъэщы тшIоигъошъ ары. Мары республикэм икъэлэ шъхьаIэу Мыекъуапэ къэралыгъо фитыныгъэхэр зыщызэхэмыушъхьафыкIыгъэ чIыгу Iахьхэр дэлъых. А чIыпIэхэм рекламэ зытетхэгъэ пхъэмбгъухэр ащыгъэуцугъэнхэмкIэ къалэм фитыныгъэхэр иIэхэу агъэпсы ашIоигъоу народнэ депутатхэм якъэлэ Совет кIэщакIо фэхъуи, законопроект къагъэхьазырыгъагъ. Ау а законопроектыр Федеральнэ законэу «Рекламэм ехьылIагъ» зыфиIорэм пэшIуекIоу къычIэкIыгъ. Къэлэ бюджетым рекламэм къыхэкIырэ мылъку IэкIэгъэхьэгъэным пэмыуцужьхэу а Iофыгъор зэшIуахы ашIоигъоу агъэнафи, Адыгэ Республикэм и Законэу «Къэралыгъо фитыныгъэхэр зыщызэхэмыушъхьафыкIыгъэ чIыгу Iахьхэу республикэм икъэлэ шъхьаIэу Мыекъуапэ дэлъхэр гъэзекIогъэнхэм ехьылIагъ» зыфиIорэм хэгъэхъожьынхэр фашIыгъэх. ЗыцIэ къетIогъэ чIыгу Iахьхэми джы Мыекъопэ къэлэ администрацием рекламэ зытетхэгъэ пхъэмбгъухэр ащигъэуцунхэ фитэу агъэпсыгъ.

Къоджэ псэупIэ гъэпсыкIэм тыращэжьыгъ

Муниципальнэ образованиехэр куп-купэу зэхэушъхьафыкIыгъэхэу законхэм агъэпсых. Зы купым къэлэ гъэпсыкIэ зиIэ псэупIэкIэ, адрэ купым къоджэ псэупIэкIэ яджэх. Джащ фэдэу Адыгеим ит псэупIэхэм язэхэушъхьафыкIын зыфежьэхэ лъэхъаным къэлэ гъэпсыкIэ зиIэ псэупIэхэм ахагъэхьэгъагъэх поселкэхэу Яблоновскэр, Инэмыр, Каменномостскэр, Мыекъопэ районым игупчэу Тульскэр. Джащ фэдэ зэхэщакIэхэр зыгъэнэфэхэрэ республикэ законхэр заштагъэм къыкIэлъыкIогъэ пIалъэм къэлэ гъэпсыкIэ зиIэ псэупIэхэм адэсхэм къагурыIожьыгъ къоджэ псэупIэхэм адэсхэм фэгъэкIотэныгъэу яIэхэр ежьхэм зэрэчIанагъэхэр. ГурыIогъуаеп щыIакIэр зыщыкъуин лъэхъаным цIыфхэр ащ зэримыгъэразэщтыгъэхэр.

Муниципальнэ районыр кIэщакIо зэрэфэхъугъэм тегъэпсыкIыгъэу, къэлэ гъэпсыкIэ зиIэ псэупIэхэр къоджэ псэупIэ шIыкIэм тещэжьыгъэнхэр Мыекъопэ районымкIэ поселкэу Каменномостскэм къыщырагъэжьэгъагъ. Джы ащ къыкIэлъыкIуагъ поселкэу Тульскэр. Шъыпкъэ, непэ къэлэ гъэпсыкIэ зиIэ псэупIэр неущ къоджэ гъэпсыкIэ зиIэ псэупIэхэм ахэбгъэхьажьыным телъхьэпIэ гъэнэфагъэхэр иIэнхэ фае. УплъэкIунхэу ашIыгъэхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, поселкэу Тульскэм 2011-рэ илъэсым ичъэпыогъу и 1-м ехъулIэу нэбгырэ 10730-рэ щэпсэу. Ахэм ащыщхэу нэбгырэ 2632-р пенсионерых.

Федеральнэ законодательствэм зэригъэнафэрэмкIэ, рабочэ поселкэхэм ахалъытэх псэупIэхэу промышленнэ предприятиехэр, мэкъумэщ продукциер переработкэ зыщашIырэ предприятиехэр ыкIи экономикэ лъэныкъомкIэ мэхьанэшIу зиIэ нэмыкI объектхэр зыдэтхэр. Ахэм нэбгырэ минищым къыщымыкIэу ащыпсэун ыкIи япроцент 85-р рабочхэу, къулыкъушIэхэу ыкIи ахэм яунагъохэм ащыщхэу щытынхэ фае. Поселкэу Тульскэр а шапхъэхэм адиштэрэп. Поселкэм иэкономикэкIэ непи промышленностыр отраслэ шъхьаIэу къэнэжьы. Продукциер нахьыбэу къэзытырэр обрабатывающэ отраслэр ары. ЗэкIэ къыдагъэкIырэм ызыныкъо а отраслэр ары IузыгъэкIырэр. Пэрытныгъэр зыIыгъ предприятие цIыкIухэм ащыщых ООО-у «Хьалыгъугъэжъэ заводэу «Тульскэр», ООО-у «Хьалыгъугъэжъэ комбинатэу «Тульскэр», ООО-у «Роспищекомыр», ООО-у «Лидер» зыфиIорэр. Непэ поселкэм предприятие цIыкIухэу ыкIи гурытхэу 37-рэ дэт, шъхьэзэкъо предприниматель 652-м Iоф щашIэ. А зэпстэум ишIуагъэкIэ бюджетым илъэгапIэхэм аIэкIэхьэрэ хэбзэIахьхэми ахэхъо.

Гъогу фонд зэхащагъ

ЫпэкIэ щыIэгъэ Гъогу фондыр зэрэзэхагъэкIыжьыгъэм иегъэшхо къэкIуагъэу зэрилъытэрэм ехьылIэгъэ тхьаусыхэхэр «Адыгеяавтодорым» ипащэу Гусэрыкъо Хъызыр къышIэу бэрэ къыхэкIыгъ. Гъогухэм яIыгъын ыкIи ягъэцэкIэжьын пэIухьащт мылъкур хэушъхьафыкIыгъэу гъэпсыгъэу бюджетым зэрэхамыгъахьэщтыгъэм ыпкъ къикIэу, гъогу отраслэм мылъкоу IэкIахьэрэр бэкIэ нахь макIэ хъугъагъэ. НэмыкIэу къэпIон хъумэ, агощыгъэм къелыжьыгъэ мылъкур ары ныIэп отраслэм фатIупщыщтыгъэр пIоми хъущт. Зичэзыу илъэсым телъытэгъэ республикэ бюджетыр зэхагъэуцо зыхъукIэ а лъэныкъом ехьылIагъэу депутатхэр зэнэкъокъухэу къыхэкIыщтыгъ. Ащ ыпкъ къикIэу нормативхэм атегъэпсыкIыгъэу агъэцэкIэжьын алъэкIырэ гъогу километрэ пчъагъэр илъэс къэс нахь макIэ хъущтыгъ ыкIи амыгъэцэкIэжьыгъэу къэнагъэм хахъощтыгъ. Шъыпкъэ, республикэ унашъокIэ а шIыкIэр зэблэпхъунэу щытыгъэп, федеральнэ законыр лъапсэ фэхъун фэягъэ. Ащ фэдэ амалхэр къытыгъэх Урысые Федерацием и Бюджет кодекс зэхъокIыныгъэхэр фэзышIыгъэхэ Федеральнэ законэу номерэу 162-ФЗ зытетэу 2011-рэ илъэсым мэкъуогъум и 27-м аштагъэм.

Джы аштэгъэ республикэ законым гъогу отраслэм пэIухьащт мылъкур къыздикIыщт лъэныкъохэр егъэнафэх. Ахэм ащыщых республикэ ыкIи муниципальнэ мэхьанэ зиIэ гъогухэу пстэуми агъэфедэхэрэм къакIэкIорэ мылъкур, субсидиехэм ыкIи субвенциехэм атегъэпсыкIыгъэу Урысые Федерацием ибюджет системэ ибюджетхэм къахэкIырэ мылъкур, физическэ ыкIи юридическэ лицэхэм гъогу IофшIэныр гъэтэрэзыгъэным хагъэхьэрэ мылъкур, ащ щыщ ежьхэм яшIоигъоныгъэ тетэу къатын алъэкIыщт мылъкури. Мы къэтIогъэ лъэныкъохэм къахэкIыщт мылъкур джы хэти хэIэн фимытэу гъогу хъызмэтым пэIуагъэхьащт. Арышъ, къихьащт илъэсым къыщыублагъэу пстэуми агъэфедэрэ гъогухэм ягъэцэкIэжьын нахь дэгъоу зэхэщагъэ хъуным игугъапIэхэр щыIэх.

Пенсионерхэм апае

Федеральнэ законым зэригъэнафэрэмкIэ, 2010-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщыублагъэу пенсионерыр зэрэпсэун ылъэкIыщт ахъщэ анахь макIэу Федерацием исубъект щагъэнэфагъэм лъыкIахьэу пенсиемрэ нэфэшъхьаф тынхэмрэ къызэрамытыхэрэ пенсионерхэм ащ лъыкIэзыгъэхьажьырэ социальнэ ахъщэ тын хэгъэхъожь афагъэуцу. Зигугъу къэтшIырэ зэхэсыгъом пенсионерыр зэрэпсэун ылъэкIыщт ахъщэ анахь макIэу къихьащт илъэсым телъытагъэр щагъэнэфагъ. 2012-рэ илъэсым пенсионерыр зэрэпсэун ылъэкIыщт ахъщэ анахь макIэу законопроектым щагъэнэфагъэм ехьылIагъэу депутатхэм апашъхьэ къыщыгущыIэзэ, Адыгэ Республикэм IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ иминистрэу Наталья Широковам къызэриIуагъэмкIэ, Урысые Федерацием ипенсионерхэм апае гурыт ахъщэ анахь макIэу агъэнэфагъэр сомэ 5343-рэ. Ежьхэм къагъэхьазырыгъэ законопроектым пенсионерыр Адыгеим зэрэщыпсэун ылъэкIыщт ахъщэ анахь макIэу щагъэнэфагъэр сомэ 4854-рэ. Арышъ, федеральнэ законым щагъэнэфэгъэ сомэ пчъагъэм лъыкIэзыгъэхьажьырэ социальнэ ахъщэ тынэу сомэ 489-рэ федеральнэ бюджетым къафитIупщыщт. НэмыкIэу къэпIон хъумэ, пенсионерыр зэрэпсэун ылъэкIыщт ахъщэ анахь макIэр къызэраIэтыгъэм фэшI республикэ бюджетым ихъарджхэм хэгъэхъожь афашIынэу ищыкIэгъэщтэп.

Зэхэщэн ыкIи нэмыкI Iофыгъохэр

Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет апэрэ илъэсныкъом гъэцэкIэжьыгъэ зэрэхъугъэм ехьылIэгъэ отчетэу финансхэмкIэ министрэу Долэ Долэтбый къышIыгъэм депутатхэр едэIугъэх, хъункIэ алъытагъ.

ЛэжьапкIэ иIэу Парламентым Iоф щызышIэщт депутатхэм япчъагъэ хахъо фэзышIырэ Iофыгъоми зэхэсыгъом щыхэплъагъэх. ХэбзэихъухьанымкIэ, законностымкIэ ыкIи чIыпIэ зыгъэIорышIэжьыным иIофыгъохэмкIэ комитетым итхьаматэ игуадзэу Виктор Пуклич мы Iофыгъом ехьылIагъэу депутатхэм апашъхьэ къыщыгущыIэзэ къызэриIуагъэмкIэ, джырэ нэскIэ Парламентым партиехэм ялIыкIо депутатхэу хэтхэм ащыщхэу лэжьапкIэ зыпылъ IэнатIэ Къэралыгъо Советым — Хасэм щызимыIагъэр ЛДПР-р ары. Ар къыдилъытэзэ, предложение къыхьыгъ лэжьапкIэ ратызэ комитет тхьаматэм игуадзэу Iоф ышIэнэу а партием ыцIэкIэ депутатэу Игорь Андреевыр гъэнэфэгъэнэу. Депутатхэм янахьыбэм а предложением дырагъэштагъ.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

ЛЪЭПКЪЫР ЗЫГЪЭДАХЭХЭРЭР

ШЪАУКЪО Аслъангуащ,
«Адыгэ макъэм» ижурналист.

Адыгэр адыгэу къэнэжьы

Делэкъо Фатим.

«Газ промышленностым идышъэ фонд» ыIоу «Газпромым» тхылъ-справочник къызэрэдигъэкIырэр Фатимэ зишIагъэр къалэу Ухта, Республикэу Коми ипромышленнэ гупчэ, къикIыгъэ письмэр къызыIокIэр ары. Ащ къыщиIощтыгъ къэралыгъом игаз промышленность илъэсыбэрэ щылэжьэгъэ цIыфхэу, ащ гъэхъэгъэшIухэр щызышIыгъэхэм ацIэхэр тхылъым зэрэдэхьащтхэр. Ежьыми къелъэIущтыгъэх игъэшIэ гъогурэ иIофшIагъэхэмрэ афэгъэхьыгъэ къэбархэр аIэкIигъэхьанхэу.
Адыгэ лъэпкъым къыхэкIыгъэ бзылъфыгъэм осэ ин къызэрэфашIыгъэр, ыцIэ къэралыгъом игаз промышленность идышъэ фонд зэрэхатхэрэр тигуапэ хъугъэ. Тигъэзетеджэхэм Фатимэ икъэбар ядгъэшIэнэу зыIудгъэкIагъ.

ИлъэсипшI пчъагъэхэм адыгэ хэкуми республикэми акIэрычыгъэу щытхъу къыхьэу газ промышленностым Iоф зэрэщишIагъэр, сэнаущыгъэ хэлъэу зыкъызэрэщигъэлъэгъуагъэр бэп зышIэрэр. Ежьми икIасэп ышъхьэ пае къэгущыIэнэу, ау Iофэу ышIагъэм узынэсыкIэ, ащ хэшIыкI дэгъу зэрэфыриIэр къыхэщэу хэлъыр зэкIэ къыпфиIотэщт.

Зигугъу къэтшIырэр Делэкъо (Хьагъур) Фатим Рэщыдэ ыпхъур ары. Ар техническэ шIэныгъэхэмкIэ кандидат, илъэс 38-рэ хэгъэгум ичIыдэгъэ газ промышленность Iоф щишIагъ, IофшIэным иветеран.

Ащ янэу ПщыунэлI Щайдэт КIыщмай ыпхъур Адыгеим щызэлъашIэрэ цIыф. Хэгъэгу зэошхор къемыжьэзэ, Краснодар дэт кIэлэегъэджэ институтыр дэгъу дэдэу къыухыгъ, урысыбзэмрэ литературэмрэкIэ Мыекъопэ кIэлэегъэджэ училищым илъэсыбэрэ щыригъэджагъэх. Ригъэджагъэхэм ащыщых Адыгейми нэмыкI чIыпIэхэми ащызэлъашIагъэхэу Андырхъое Хъусенэ, Жэнэ Къырымызэ, Шыу Щэбанэ, ХьэдэгъэлIэ Аскэр, ПIатIэкъо Аскэрбый, Ацумыжъ ГъучIыпсэ, ХъутIыжъ Исмахьилэ, нэмыкIхэри.

Щайдэт непэ къызнэсыгъэм Адыгеим шIукIэ игугъу щашIымэ, Фатимэ Темыр шъолъырым щызэлъашIагъ. Ащ, янэ игъусэу зыдэкIожьыгъэгъэхэ къалэу Ухта, гурыт еджапIэр къыщиухыгъ, нэужым газым иинститутэу И. М. Губкиным ыцIэ зыхьырэм щеджагъ, илъэси 7 чIыдагъэр переработкэ зышIырэ заводым щылэжьагъ, нэужым газымкIэ ВНИИ-м икъутамэу къалэу Ухта дэтым Iоф щишIагъ.

Апэ лаборант шъхьаIэу, етIанэ научнэ сотрудникэу, IофышIэ купым ипащэу, аужырэ илъэсхэм физикэ-химическэ уплъэкIунхэмрэ углеводород сырьер обработкэ шIыгъэнымрэ апылъ лабораторием иIэшъхьэтетэу щытыгъ.

ВНИИ-м испециалист куп хэтэу, техническэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу А. Л. Халиф япащэу, къалэу Сосногорскэ дэт заводэу газыр переработкэ зыщашIырэр апэрэу къэралыгъом щызытIупщыгъэхэм ащыщ. Ащ ыужкIэ бэрэ а заводым ишIуагъэ ригъэкIыгъ. Газ ыкIи чIыдагъэ къычIэзыщырэ чIыпIэ 13-мэ къащычIащырэ сырьер ыушэтыгъ, ахэм ахашIыкIырэ продуктхэу — бензиным, дизель гъэстыныпхъэм, дагъэхэм, битумым яуплъэкIун Iоф дишIагъ.

Научнэ-техническэ конференцием хэлэжьагъэхэм ащыщхэр.
1993-рэ илъэс. Фатимэ щысхэм ящэнэрэй (сэмэгумкIэ укъикIымэ).

«Коми газпромым» къыфишIыгъэ пшъэрылъым тетэу Харасавейскэ газ къычIэщыпIэм (хыгъэхъунэныкъоу Ямал) иконденсат дизель гъэстыныпхъэу «арктическое» зыфиIорэм фэдэ къыхэхыгъэным пае уплъэкIунхэр ыкIи расчетхэр щишIыгъэх. Тхъомзашхъо (серэ) макIэу зыхэлъ конденсатым ащ фэдэу гъотыгъое дэдэ гъэстыныпхъэ къызэрэхэпхыщт схемэу къыугупшысыгъэр анахьэу зищыкIэгъагъэхэр Архангельскэ хэкум щыIэ чIыдэгъэкъычIэщыпIэхэу Василковское ыкIи Лаявожское зыфиIохэрэр арых.

Делэкъо Фатимэ Темырым иевропейскэ шъолъыр ипромышленность 2000-рэ илъэсым нэс хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэмкIэ Генеральнэ схемэр къыхэзыхыгъэхэм ащыщ. Джащ фэдэу Федеральнэ программэу Тимано-Печерскэ провинцием 2005-рэ илъэсым нэс хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъэм газым, конденсатым, углеводороднэ сырьем яуплъэкIунхэм иразделэу хэтыр зэхэзыгъэуцуагъэр Фатим.

Институтым иподразделениехэм — геологиемкIэ лабораторием, чIыдагъэр къызэрэчIащырэ скважинэхэм, разработкэхэм, проектнэ частым итехнологическэ отдел, нэмыкIхэми уплъэкIунхэу Фатимэ ащишIыгъэхэр агъэфедэщтыгъэх.

Ухтинскэ заводэу чIыдагъэр переработкэ зыщашIырэм иIофышIэхэр игъусэхэу гидравлическэ дагъэхэу Арктикэм щагъэфедэрэр, Темырым щагъэфедэрэр ыкIи ахэм язэхэлъыкIэ Iоф адишIагъ. Газыр зэрыкIорэ трубэхэр, агрегатэу зэрытхэр градус 40-м ехъурэ чъыIэшхом хэтхэу аушэтыгъэх.

Ащ фэдэ дагъэхэр къызэрэхахыгъэм пае авторскэ свидетельствэхэу щы, зы патент къаратыгъэх. Дэгъэ лъэпкъхэу къыхахыгъэхэр Москварэ Миланрэ (Италиер) ащыкIогъэ къэгъэлъэгъонхэм ахагъэлэжьагъэх. Гидравлическэ дагъэу МГС-р къызэрэхахыгъэм фэшI Iоф къыдэзышIагъэхэр игъусэхэу СССР-м и ВДНХ итыжьын медаль къыфагъэшъошэгъагъ.

Iоф къинэу ышIэрэм дыкIыгъоу Фатимэ зэIукIэгъу зэфэшъхьафхэм, конференциехэм, цIыф зэхахьэхэм докладхэр къащишIыщтыгъэх, уплъэкIун-ушэтын Iофэу зэрихьэхэрэр къафиIуатэщтыгъэх. Ащ инаучнэ тхыгъэ 35-рэ фэдиз научнэ-техническэ сборникхэм къыхаутыгъэх, «Газпромым» и Рэзэныгъэ тхылъ, медальхэу «За доблестный труд», «IофшIэным иветеран», тамыгъэу «Соцсоревнованием ащытекIуагъэр» зыфиIорэм фэдэхэр илъэс зэфэшъхьафхэм къыратыгъэх. Джащ фэдэу институтэу Iоф зыщишIагъэм и Щытхъу тхылъ ыцIэ датхагъ.

Iоф зыщишIэрэ институтымкIэ обществэу «Знанием» икъутамэ ипэщагъ, лекторыгъ. Илъэс пчъагъэрэ шIуагъэ къыхьэу «Газпромым» зэрэщылэжьагъэм фэшI Фатимэ шIухьафтынэу автомобиль къыратыгъ. Адыгеим къыгъэзэжьын зэхъум ежь зыфэе чIыпIэр къыхихынэу фитыныгъэ иIагъ, къалэу Ухта псэупIэу щыриIагъэр ащкIэ фахъожьыгъагъ.

Джы Фатимэрэ ишъхьэгъусэу СултIанрэ ежь къызыщыхъугъэ къалэу Мыекъуапэ къагъэзэжьыгъэу дэсых. Делэкъо СултIани илъэс 30-м ехъурэ «ГЛАВКОМИгазнефтестроим» ипсэолъэшI организацие зэфэшъхьафхэм Iоф ащишIагъ, трестэу «Промстроим» идиспетчер шъхьэIагъ.

СабыитIу апIугъ, рагъэджагъ. ЯкIалэу Алый связымкIэ институтэу къалэу Санкт-Петербург дэтыр къыухыгъ. ИунагъокIэ Москва щэпсэу, ежьыр связымкIэ акционер обществэм идиректор. Апхъоу Зарэ иунагъокIэ Краснодар щэпсэу, консерваторием къыухыгъ, искусствэхэм яучилищэ кIэлэцIыкIухэр щырегъаджэх.

Фатимэрэ СултIанрэ ящагу дахэ, къэгъагъэхэмкIэ гъэкIэрэкIагъэ, сэнэшъхьэ чIэгъым гъэмафэм щычъыIэтагъ. Хэтэжъыем витамин зыхэлъ уцхэр, хэтэрыкI зэфэшъхьафхэр, цумпэр къыщагъэкIых. Джарэущтэу зыдэщыIэгъэхэ чIыпIэ чъыIэхэр Адыгеим ифабэкIэ зэблахъужьыгъэу мамырэу мэпсэух. Ау макIэп къызэрэхэкIырэр агукIи ягупшысэхэмкIи Темырым загъэзэжьэу. Адыгэ чIыгум пэчыжьэхэми, адыгэ хабзэри, адыгэ зекIокIэшIыкIэхэри ащымыгъупшэхэу щызэрахьагъэх. ТIуми къаIотэжьы яунэ пчыхьэзэхэхьэшхохэр зэрэщашIыщтыгъэхэр. Адыгэ лъэпкъым щыщ закъохэр арэп ащ къакIощтыгъэхэр, грузини, дагестани, ермэли — Кавказым икIыгъэ пстэури къызэхахьэщтыгъ. Ахэм зэкIэм, ашIэщтыгъ Фатимэ ищыпс-пIэстэ шIыгъэ, щэлэмэ фабэр Iанэм къызэрэтыригъэуцощтхэр. Кавказ мэкъамэхэм ядэIущтыгъэх, адыгэ орэдышъохэм къадашъощтыгъэх. ЯкъэшъуакIэхэр зэтекIыхэми, хэти ичIыгу гупсэ, зыщыщым, иунагъо джащыгъум егупшысэщтыгъ, ащ агухэр къыгъэфабэщтыгъэх.

ИчIыгужъ ыгъэзэжьы зышIомыигъо щыIэп. Тыдэ сыд щыбгъэхъагъэми, лъэпкъыр зыдэщыIэм псэри щыI. Ау цIыфым ишIушIэ кIодырэп. Псаунытъэ пытэ яIэу Тхьэм бэрэ джыри Делэкъо зэшъхьэгъусэхэр щегъаIэх. Сыдигъуи фэдэу Фатимэ иIанэ адыгэ щыпс-пIастэр текIырэп. Адыгэр адыгэу къэнэжьы.

Къалэу Ухта дэт заводэу чIыдэгъэр переработкэ зыщашIырэм итеплъ.

ХЬАТКЪО АХЬМЭД КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭСИ 110-рэ ЗЭРЭХЪУГЪЭМ ФЭГЪЭХЬЫГЪАГЪ

«ЦIыфыр щэрэI...»

Джары зэреджагъэхэр чъэпыогъум и 25-м щыIэгъэ литературэ мэфэкIым. Ащ хэлэжьагъэх Адыгэ къэралыгъо университетым филологиемрэ культурэмрэкIэ ифакультет истудентхэр.

Адыгэ поэзием лъапсэ фэзышIыгъэ усакIоу Хьаткъо Ахьмэд ищыIэныгъэ ыкIи итворчествэ афэгъэхьыгъэ Iофтхьабзэр зыгъэхьазырыгъэхэр филологие шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу, адыгэ филологиемкIэ кафедрэм идоцентэу Хьамырзэкъо Нурыет, лъэпкъ факультетым истудие иIэшъхьэтетэу Беданэкъо Марыет.

Литературэ зэхахьэм хэлэжьагъэх филологие шIэныгъэхэмкIэ докторхэу ХьакIэмыз Мирэ, Мамый Руслъан, культурэм иIофышIэхэр, Андырхъое Хъусен ыцIэ зыхьырэ Адыгэ кIэлэегъэджэ колледжым истудентхэр, кIэлэегъаджэхэр, библиотекэм щылажьэхэрэр.

МэфэкIыр пэублэ гущыIэкIэ къызэIуихыгъ лъэпкъ библиотекэм иIофышIэу Кощэгъу Сэчнэт.

— Непэ адыгэ поэзием лъэгъо дахэ пхырызыщыгъэ Хьаткъо Ахьмэд шIэжь фэтшIэу тызэрэзэхэхьагъэр лъэшэу сигуапэ, — къыIуагъ ащ. — Тэ, библиотекэм иIофышIэхэми, тиIэ амалхэм ялъытыгъэу тхылъ къэгъэлъэгъоныр дгъэхьазырыгъэ, ар непэ мы залым чIэсхэм ашIогъэшIэгъонынэу къытщэхъу. Хьаткъо Ахьмэд илъэпкъ пае зышъхьасыжьыгъэп, бэ ащ фишIагъэр, фызэшIокIыгъэр. Непэ тигуапэу ыцIэ къетэIо, тхакIом игъогу тырэплъэжьы, ишIушIагъэ кIэтэгъэтхъы.

Адыгэ къэралыгъо университетым истудентхэм усакIор къызыхъугъэ мэфэкIыр рыхагъэунэфыкIэу, зэралъэкIэу литературэ къэгъэлъэгъон къытфагъэхьазырыгъ, тяплъын, тядэIун.

МэфэкI къэгъэлъэгъоныр зэрищагъ филологие шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу, адыгэ филологиемкIэ кафедрэм идоцентэу Хъуажъ Нурыет. Ар кIэкIэу, ау IупкIэу, Iушэу Хьаткъо Ахьмэд зыфэдэгъэ цIыфым, икъэхъукIагъэм, идунэекIоцI, идунэееплъыкIэ зыфэдагъэхэм, апэрэ адыгэ еджэгъэ-гъэсэгъэшхоу зэрэщытыгъэм, кIэлэегъэджэ IофшIэным готэу тхэн-усэн пшъэрылъ иныр зэригъэцэкIагъэм, ипоэзие шъуашэ, итхылъхэм адэт усэхэм, рассказхэм, пьесэ цIыкIухэм ыкIи зэдзэкIыныр дэгъоу къызэрэдэхъущтыгъэм къатегущыIагъ. Ежь Хьаткъо Ахьмэд **«СылIэми мылIэжьэу сиорэд къэнэщт»** зэриIогъагъэр къыгъэшъыпкъэжьэу зэрэпсэугъэр кIигъэтхъыгъ.

МэфэкIыр лъагъэкIотагъ лъэпкъ факультетым истудентхэм. Чанэу ащ хэлэжьагъэх я 4 — 5-рэ курсхэм ащеджэхэрэр. Лъэпкъ факультетым ущеджэныр анахь гъэшIэгъон къэзышIырэр мафэ къэс лъэпкъым ехьылIэгъэ шIэныгъэ IапIэхэу зэбгъэуIухэрэр ары. Еджэн программэм къыдилъытэрэм нэмыкIэу, плъэгъуи, зэхэпхи уагъэбаи. Мары адыгэ тхыгъэ литературэр гъогу дахэ тезыщэгъэ усакIоу, Хьатыгъужъыкъуае щапIугъэу, щалэжьыгъэу Хьаткъо Ахьмэд къызыхъугъэр илъэси 110-рэ зэрэхъурэм яшъыпкъэу зыфагъэхьазырыгъ, тхакIом итхыгъэхэр зэпырагъэзагъэх, пьесэхэм къэгъэлъэгъон кIэкIэу ушъыйхэр зыхэлъхэр ахашIыкIыгъ.

Я XX-рэ лIэшIэгъум ия 20 — 30-рэ илъэсхэр, ахэр адыгэ лъэпкъ литературэм изэтегъэуцонкIэ мэхьанэ зиIагъэх, такъикъ гъэпсэф яIагъэп апэрэ адыгэ гъэсагъэхэм, тхакIохэм, усакIохэм — зэкIэ лъэпкъым фэгумэкIырэ пстэумэ.

Я 5-рэ курсым истудентэу

Даур Рэмэзанэ игъэпсыкIэшIыкIэ зэрэадыгэ шъыпкъэр къыхэщы: нэхъоир ынэгу, IэдэбыIр ишъуаш; шыкIэпщынэ бзэпсхэм зэранэсэу, гучIэм нэсырэ мэкъэмэ шъабэр къыплъэIэсы, блэкIыгъэ зэманхэр зыгорэущтэу уанэIу къеуцох: бгъэнышъхьэ унэхэу чIым егъэкъугъэхэр, лэжьэкIо IорышIэ емызэщыжьхэр...; псычъэр макъэр, чъыг Iушъашъэр — адыгэ чIыгум идахи, ишъэфи уанэIу зыкъашIы.

УсакIоу Хьаткъо Ахьмэд ыцIэ уахътэм хэкIокIагъэп, илъэсхэм игупшысэ агъэпкIыгъэп, ахэм сыдрэ уахъти акупкI инкIэ чIыпIэ щагъоты. Къяджэх ныбжьыкIэхэр усэхэу **«Лабэ», «ЛIыхъужъ плъыжь», «Седжэщт сижъышъхьэм», «Къаштэ пIапэ», «Сибилет».** УсакIом игущыIэхэм арылъ орэдхэу «Косынкэ плъыжь», «Сибилет» зыфиIохэрэр (зэлъашIэрэ артисткэу Сэмэгу Гощнагъо тыритхагъэхэр) къырагъаIох, ядэIух.

Хьаткъо Ахьмэд егъэджэн-пIуныгъэм, шIэныгъэ-гъэсэныгъэм хэшIыкIышхо зэрафыриIагъэм 1921 — 1923-рэ илъэсхэм къуаджэу Гъобэкъуае Iофышхоу щишIагъэр зэришыхьатыр къаIуатэ, гуетныгъэ инэу Iофым ащ фыриIагъэр — Адыгэ педучилищым идиректорэу, Адыгэ научнэ-исследовательскэ институтым иIофышIэу, тхылъ тедзапIэми Iоф щишIэу зэрэщытыгъэр, сыдигъуи ышIэрэр зэригъэцакIэщтыгъэр къыхагъэщы. ИгъашIэ мэкIагъэми (36-рэ къыгъэшIагъэр), шIагъэу иIэр багъэ. Къиныбэу ыпэкIэ къикIыгъэу ыщэчыгъэхэм ыгукIэ къамыуфагъэми, ипсауныгъэкIэ лъэшэу яягъэ къэкIуагъ. УсэкIэ амал зэфэшъхьафхэр зэригъэфедэщтыгъэм, къызэригъотыщтыгъэм, Маяковскэм ифэмэ-бжьымэ къызытеохэрэр зэриIэхэм ягугъу студентхэм къашIы.

Ыныбжь емылъытыгъэу зигъо Iофыгъохэм анэсырэ поэмэ инхэр зэритхыгъэхэр, итворчествэ Iэташъхьэ ахэр зэрэфэхъугъэхэр къаIуатэ.

«Сибилет» зыфиIорэ усэм мэкъэ гъэшкъыгъэ пытэкIэ, усакIом игупшысэ зэрилъапIэр къыхэщэу, къеджагъ Даур Рэмэзан.

Хьаткъом итхыгъэ тешIыкIыгъэ театрэ къэгъэлъэгъоным пасэм бзылъфыгъэм ищыIэкIагъэр, ар зыфит щымыIэу, фаехэмэ ахьэу, фаехэмэ ащэу зэрэщытыгъэр нафэ къыпфешIы. Студент кIалэхэм, пшъашъэхэм яамал къызэрихьэу ар зэхытагъэшIагъ, къагъэлъэгъуагъ.

ЗэкIэ Хьаткъо Ахьмэд пэкIэкIыгъэм, ыщэчыгъэм, лъэпэогъухэм ашъхьапырыкIызэ акъыл куукIэ илъэпкъ ренэу зэрэфэлэжьагъэм литературэ зэхахьэр афэгъэхьыгъагъ.

МэфэкIыр дахэу зэращагъ я 4-рэ курсым истудентхэу ШхончбэшIэ Аминэтрэ Къэлэшъэо Саидэрэ.

Iофтхьабзэм ыкIэм ащ изэхэщэкIо-зещакIоу шIэныгъэлэжьэу Хъуажъ Нурыет мыщ фэдэ псэлъэ зэфэхьысыжь къышIыгъ:

— ЗэкIэ Хьаткъо Ахьмэд ытхыгъэхэм «ЦIыфыр щэрэI!» зыфиIорэр эпиграф афэпшIыми хъущт, сыда пIомэ дунаир зыгъэдунаирэр ЦIыфыр ары, ащ фэпшIэшъущтымкIэ, шIоу фэблэжьыщтымкIэ узышъхьасыжьынэу зэрэщымытыр усакIом мэкъэ IэтыгъэкIэ къыIуагъ — ащ гупшысэшхо зэрэхэлъым гу лъаригъэтагъ — зэкIэ зыфыщыIэр цIыфыр арыба!

Дунэе литературэми мы гущыIэ лъэшхэм **«ЦIыфыр щэрэI!»** чIыпIэ щаубытын алъэкIынэу Нурыет ылъытагъ.

Ылъэгъугъэм, зэхихыгъэм ыгъэрэзагъэу АРИГИ-м иIофышIэу, филологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу Мамый Руслъан къэгущыIагъ. АпэрэмкIэ, Iофтхьабзэр зыгу къэкIыгъэу, зыгъэхьазырыгъэхэу Хъуажъ Нурыет, ХьакIэмыз Мирэ, зэкIэ ныбжьыкIэхэу мы мэфэкIым хэлэжьагъэмэ «тхьашъуегъэпсэу» къариIуагъ. ТитхэкIо нахьыжъэу, адыгэ литературэм лъапсэ езытыгъэу Хьаткъо Ахьмэд ынапэ агъэдахэу игугъу зэрашIыгъэм зэригъэрэзагъэр кIигъэтхъыгъ.

«Лъапсэ уимыIэу, шъхьапэ уиIэщтэп, — къыIуагъ Мамый Руслъан, — Хьаткъо Ахьмэд адыгэ литературэмкIэ — лъапсэ». Апэрэу ущытыныр мыпсынкIэми, ар КIэращэм, Цэим, Хьаткъом зэрафызэшIокIыгъэр, уахътэм ижьыкъащэ зэхашIэу, афэлъэкIыщтым нахьыбэ ашIэу, зэшIуахэу зэрэпсэугъэхэр къыхигъэщыгъ.

— Лъэхъэнэ къиныгъ, цыхьэмышIышхо къекIокIыщтыгъэ, ау усакIор игугъэ сыдкIи епцIыжьыгъэп, усэн-гупшысэным, лъэпкъыр нэфынэм фэщэгъэным афэшъыпкъагъ.

Мы мафэхэу усакIоу Хьаткъо Ахьмэд къызыхъугъэр илъэси 110-рэ зыщыхъугъэм фэгъэхьыгъэ литературэ мэфэкIыр зэхэзыщагъэхэми, зыгъэхьазырыгъэхэми, хэлэжьэгъэ пстэуми мы хъугъэ-шIэгъэ дахэр агу бэрэ къызэрэкIыжьыщтыр къыIуагъ, адыгэ поэзием хэлъ гупшысэхэр лIэужхэм афаIотэнэу къяджагъ, Лъэпкъ библиотекэм иколлективэу сыдигъуи хэти IэпыIэгъу фэхъухэрэми «тхьашъуегъэпсэу» къариIуагъ.

УсакIоу Хьаткъо Ахьмэд иусэхэм, ипоэмэхэм, ипьесэхэм акIочIэ лъэш зыпкъырыхьэрэ ныбжьыкIэхэр, еджакIохэр, кIэлэцIыкIухэр щэIэфэхэ, адыгэ лъэпкъыр, цIыфыр зэрэщыIэщтхэр литературэ зэхахьэм къыушыхьатыгъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

ТЕАТРЭМРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

И. Цэим ыцIэ фаусыгъ

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыцIэ зыхьырэм ия 75-рэ илъэс IофшIэгъу ригъэжьагъ. Ащ фэгъэхьыгъэ зэхахьэм АР-м культурэмкIэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый къыщыгущыIагъ.

Къэбар гушIуагъохэм Чэмышъо Гъазый ащигъэгъозагъэх. Адыгэ Республикэм и Правительствэ иунашъокIэ драматургэу, тхакIоу, Адыгэ театрэм изэхэщэн кIэщакIо фэхъугъэгъэ Цэй Ибрахьимэ ыцIэ Лъэпкъ театрэм фаусыгъ. Пчыхьэзэхахьэм къыщыгущыIагъэх артистхэу Зыхьэ Заурбый, Кукэнэ Мурат, Урыс театрэм ипащэу Николай Иванченкэр, нэмыкIхэри. Чэмышъо Гъазый зэхахьэм хэлажьэхэрэр щигъэгъозагъэх ти ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан иунашъокIэ Урысыем изаслуженнэ артисткэу Бэрзэдж (Кушъу) Светланэ «Адыгэ Республикэм инароднэ артистк» зыфиIорэ щытхъуцIэр къызэрэфаусыгъэм. Артисткэм иIофшIэгъухэри, театрэр зикIасэхэу залым чIэсхэри фэгушIуагъэх.

Лъэпкъ театрэм иветеранэу, артист цIэрыIоу, пьесэхэр зытхырэ Пэрэныкъо Чэтибэ къызыщыхъугъэ районым зэрэщагъэлъапIэрэр къыушыхьатэу «Тэхъутэмыкъое районым ицIыф гъэшIуагъ» зыфиIорэр къыфаусыгъ. Пэрэныкъо Чэтиби иIофшIэгъухэр къыфэгушIуагъэх, гущыIэ фабэхэр фаIуагъэх.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыцIэ зыхьырэм спектаклэу «КъокIас» зыфиIорэмкIэ илъэс IофшIэгъур ыублагъ. Драматургэу И. Цэим ипьесэ техыгъэ спектаклэр режиссерэу Хьакъуй Аслъан ыгъэуцугъ. Артистхэу Тхьаркъохъо Теуцожь, ЛIыунэе Асыет, Ахъмэт Артур, Ацумыжъ Нурбый, Ацумыжъ Тембот, КIэмэщ Разыет, Джолэкъо Рэщыд, Бэгъ Алъкъэс, Нэхэе Адам, Мурэтэ Рустам, Джымэ Заремэ, Хьакъуй Андзаур, нэмыкIхэми рольхэр къашIых.

Спектаклэм тирайонхэм, IэкIыб хэгъэгумэ къарыкIыгъэхэри ашIогъэшIэгъонэу еплъыгъэх. Пчыхьэзэхахьэр адыгабзэкIэ зэрэкIуагъэри тигуапэу къыхэтэгъэщы.

Урысыем изаслуженнэ артистэу, Адыгеим инароднэ артистэу Пэрэныкъо Чэтибэ иIофшIэгъухэр фэгушIуагъэх.

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Зичэзыу ешIэгъум гъатхэм теплъыщт

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Динамо» Ставрополь — 1:1.

Чъэпыогъум и 30-м республикэ стадионэу «Юностым» щызэдешIагъэх.

Зезыщагъэхэр: Ю. Сотников — Новороссийск, А. Стипиди, П. Евстафиди — тIури Краснодар.

«Зэкъошныгъ»: Плахтий, Кобл, Казаков, Кияшкин, Нартиков, Батырбый, Датхъужъ, Лучин (Ешыгуау, 81), Хьабил, Носов (Гъыщ, 55), Абаев.

Къэлапчъэм Iэгуаор дэзыдзагъэхэр: Кулумбегов — 84 (пенальтикIэ), «Динамо», Казаков — 86, «Зэкъошныгъ».

Мыекъуапэрэ Ставропольрэ якомандэхэм язэдешIэгъу Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан еплъыгъ, спортым Iоф щызышIэрэмэ гущыIэгъу афэхъугъ.

Зэнэкъокъум ящэнэрэ чIыпIэр щызыIыгъ «Динамэр» Мыекъуапэ къэкIоным ыпэкIэ бырсыр Iофыгъомэ ахэтыгъ. Футболистхэм игъом лэжьапкIэр аратырэп. Ащ къыхэкIэу «Динамэм» иешIакIохэм япащэхэм ятхьаусыхылIагъэх. Iофыр Москва нэсыгъ, командэм къеушъыигъэх, къагъэгугъагъ. Мыекъуапэ щыкIогъэ зэIукIэгъум хьакIэмэ гуетыныгъэ ин къыщагъэлъэгъуагъ.

УхъумакIомэ ащыщэу Марат Магкеевыр иIэпэIэсэныгъэкIэ «Динамэм» къыхэщыгъ. «Зэкъошныгъэм» ар зэгорэм зэрэхэтыгъэр тщыгъупшагъэп. ХьакIэмэ яфутболистэу Антон Рудаковыр тиухъумакIомэ къапхырыкIи, метрэ 19 фэдизкIэ тикъэлапчъэ пэчыжьэу къыдэуагъ. Iэгуаор къэлэпчъэпкъым щыхъощтым фэдэу чэрэгъузэ ешIапIэм икIыгъ. Ащ лъыпытэу гупчэм щешIэрэ Датхъужъ Адам футболиститIу къызэринэкIи, «Динамэм» икъэлапчъэ дэуагъ. Метрэ 20-м нахьыбэкIэ къэлапчъэм пэчыжьагъэми, Iэгуаор къэлэпчъэIутэу А. Хаймановым къыфэубытыгъэп, тифутболистмэ угловоир къатынэу фитыныгъэ яIэ хъугъэ.

А уахътэм хьакIэхэм е бысымхэм къэлапчъэм Iэгуаор дадзэн алъэкIыгъагъэмэ, ешIэгъум къырыкIощтыр къэшIэгъоягъ. Командэхэр зэщыщынэщтыгъэх, якъэлапчъэхэр къызэраухъумэщтхэм нахь лъыплъэщтыгъэх. Кобл Руслъан тазырыр ыгъэцакIэзэ «Динамэм» икъэлапчъэ дэуагъ. Iэгуаор «дэпкъэу» къагъэуцугъэм шъхбарыкIыгъ, чэрэгъузэ къэлапчъэм пэблагъэу быбыгъэ, ау хъагъэм ифагъэп. Артем Казаковыр тефэ пэтзэ къэлапчъэм дэуагъ шъхьаем, тIэкIу гуIагъэ. ШъхьэкIэ Iэгуаом еуагъэмэ нахьышIугъэу къытщыхъугъ.

Титренер шъхьаIэу Кобл Анзор Гъыщ Мэдинэрэ Ешыгоо Алыйрэ ешIапIэм къырегъахьэх. Вадим Лучиным шъобж къытыращагъэти, зигъэпсэфын фаеу хъугъэ. Къэлапчъэм Iэгуаор зэ дэзыдзэрэм текIоныгъэр къыдихыщтэу тлъытэщтыгъ. Хьабилэ Алим ухъумэн Iофыгъохэр ыгъэцакIэхэзэ, Артур Кулумбеговым еутэкIыгъ. А. Кулумбеговыр «дахэу» тефагъ. Судьям пенальтир ыгъэунэфыгъ. А. Кулумбеговыр тикъэлапчъэ къызыдэом, Сергей Плахтий ыгъэплъэхъугъ — 0:1.

«Зэкъошныгъэр» машIо зэрадзыгъэм фэдэу ыпэкIэ илъыгъ. ТиухъумакIохэри апэкIэ лъыкIотагъэх, А. Хьабилэр къызэкIэкIуагъ. Кобл Руслъан зэкIэлъыкIоу тIогъогогъо угловоир къытыгъ. Артем Казаковыр лъагэу дэпкIэягъ, шъхьэкIэ зэогъэ Iэгуаор хьакIэмэ якъэлапчъэ щычэрэгъугъ — 1:1. Ащ ыуж футбол дах тызэплъыгъэр. Командэхэр зэщымыщынэхэу текIоныгъэм фэбэнагъэх. ТикъэлэпчъэIутэу Сергей Плахтий а гумэкIыгъо уахътэм имызакъоу, зэIукIэгъум цыхьэшIэгъоу щешIагъ.

Пресс-зэIукIэр

— ТекIоныгъэр къыдэтхынэу Мыекъуапэ тыкъэкIогъагъ. Къэлапчъэм Iэгуаор дэтыдзэнэу амалхэр тиIагъэх. Тифутболистхэр гумэкIыгъохэм ахэтхэми, ешIапIэм къихьэхи, зэрафэлъэкIэу зэIукIэгъум хэлэжьагъэх. «Зэкъошныгъэр» непэ дэгъоу ешIагъэу сэлъытэ, — къытиIуагъ «Динамэм» ипащэу Олег Кузьменкэм.

— Анахьэу тызыщыгугъыхэрэ футболистхэу Хьабэчыр Рустам, Антон Пискуновыр, Павел Кравцовыр, нэмыкIхэри ешIэгъум хэлэжьагъэхэп. Илъэс 18 — 19 зыныбжьхэр ешIапIэм къидгъэхьагъэх. Тифутболистмэ сафэраз, яамал къызэрихьэу «Динамэм» дешIагъэх. Ящэнэрэ чIыпIэм щыIэ командэм 1:1-у тыдешIагъэмэ, гъэхъагъэхэр тшIынхэ тлъэкIыщтэу сэлъытэ, — ыIуагъ Кобл Анзор.

Купым зэрэщешIагъэхэр

«Ангушт» — «Олимпия» — 1:0, «Биолог» — СКА — 1:0, «Ротор» — «Алания-Д» — 3:0, «Дагдизель» — «Мэщыкъу» — 1:0, «Фаюр» — «Торпедо» — 1:0, «Таганрог» — «Митос» — 0:0, «Кавказтрансгаз» — «Астрахань» — 0:0, «Славянский» — «Энергия» — 4:0.

Зэтегъапшэх

2011-рэ илъэсым командэ пэпчъ ешIэгъу 26-рэ иIагъ. ЧIыпIэу зыдэщытхэмрэ очко пчъагъэу яIэмрэ зэтэгъапшэх.

1. «Ротор» — 59
2. «Торпедо» — 57
3. «Динамо» — 46
4. «Астрахань» — 44
5. «Славянский» — 44
6. «Мэщыкъу» — 42
7. «Дагдизель» — 42
8. «Митос» — 36
9. «Ангушт» — 34
10. «Кавказтрансгаз» — 34
11. «Зэкъошныгъ» — 33
12. «Фаюр» — 31
13. «Энергия» — 28
14. «Биолог» — 27
15. «Олимпия» — 26
16. СКА — 25
17. «Таганрог» — 25
18. «Алания-Д» — 23.

Зичэзыу ешIэгъухэр 2012-рэ илъэсым мэлылъфэгъу мазэм и 18-м яIэщтых. «Зэкъошныгъэр» Геленджик щешIэщт.

Сурэтыр «Зэкъошныгъэмрэ» «Динамэмрэ» язэIукIэгъу къыщытырахыгъ.

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр
АУЛЪЭ Руслъан

Редактор шъхьаIэм игуадзэр — пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
ХЪУРМЭ Хъусен

ПшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
НЭПШIЭКЪУЙ Заур

Редакциер зыдэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр
4383
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2647

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхьатыр 18.00